

**Қазақстан Республикасы ПМ Бәрімбек Бейсенов атындағы
Қарағанды академиясының 2023 жылғы диссертациялық кеңесінің
жұмысы туралы
ЕСЕП**

Қазақстан Республикасы ПМ Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы жанындағы Мемлекеттік құпиялары бар, сондай-ақ философия докторы (PhD), «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша доктор дәрежесін беруге арналған докторлық диссертацияларды қорғау жөніндегі диссертациялық Кеңес (бұдан әрі-Академияның диссертациялық кеңесі).

Есепте келесі мәліметтер бар:

1. Өткізілген отырыстардың саны туралы деректер.

Есепті кезеңде Академияның диссертациялық кеңесінің 5 отырысы өткізілді:

1. «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Жол қозғалысы саласындағы құқық бұзушылықтар үшін кінәлі адамдарды әкімшілік жауапкершілікке тарту мәселелері» тақырыбында Е.М. Хакимовтың диссертациясын қайта қорғау.

2. Отырыс (29.09.2023 жылғы № 14 хаттама) «6D030300- «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында қылмыстық іс жүргізу санаты ретіндегі негізділік» тақырыбында В. В. Джафаровтың диссертациясын қайта қорғауға қабылдау, сондай-ақ, ресми рецензенттерді тағайындау және қорғау күндері.

Отырыс (29.09.2023 жылғы № 14 хаттама) «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасындағы бағалау категориялары» тақырыбында Н.К. Сейтжанованың диссертациясын қорғауға қабылдау, сондай-ақ ресми рецензенттерді тағайындау және қорғау күндері.

«6D030300 - «Құқық қорғау қызметі» докторантураның білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға арналған «Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша қылмыстық құқық бұзушылықтарды сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүйелендірудің Қылмыстық-процестік және криминалистикалық аспектілері» тақырыбындағы А.К.Бекбулатовтың диссертациясын қорғауға қабылдау (29.09.2023 жылғы № 14 хаттама), сондай-ақ ресми рецензенттерді тағайындау және қорғау күндері.

3 отырыс (14.12.2023 жылғы № 15 хаттама) «6D030300- «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін, «Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында

қылмыстық іс жүргізу санаты ретіндегі негізділік» тақырыбында В.В. Джафаровтың диссертациясын қорғау.

4 отырыс (14.12.2023 жылғы № 16 Хаттама) «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасындағы бағалау санаттары» тақырыбында Н.К. Сейтжанованың диссертациясын қорғау.

5. «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша қылмыстық құқық бұзушылықтарды сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүйелендірудің Қылмыстық-процестік және криминалистикалық аспектілері» тақырыбындағы А.К.Бекбулатовтың диссертация қорғау (15.12.2023 жылғы № 17 хаттама).

2. Отырыстардың жартысынан азына қатысқан диссертациялық Кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты:

Диссертациялық Кеңестің отырыстарына барлық мүшелер қатысты.

3. Оқытуды ұйымдастыруды көрсететін докторанттардың тізімі.

- 1) Е. М. Хакимов-ҚР ІІМ Ш. Қабылбаев атындағы Қостанай академиясының ІІБ әкімшілік қызмет кафедрасының аға оқытушысы.
- 2) В. В. Джафаров-ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының ІІДМБ бөлімінің аға ғылыми қызметкері.
- 3) Н.К. Сейтжанова – ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының Оқу-әдістемелік орталығы бастығының орынбасары.
- 4) А. К.Бекболатов - ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы Қосымша білім беру факультеті бастығының орынбасары.

4. Есепті жылда Кеңес қараған диссертациялардың қысқаша талдауы:

1. **Е.М. Хакимовтың** «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша «Жол қозғалысы саласындағы құқық бұзушылықтар үшін кінәлі адамдарды әкімшілік жауапкершілікке тарту мәселелері» тақырыбындағы диссертациясы. (Ғылыми кеңесшілер: Корякин Илья Петрович-заң ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасы ІІМ Ш. Қабылбаев атындағы Қостанай Академиясының Қылмыстық процесс және криминалистика кафедрасының доценті. Қостанай қ., Қазақстан; Тукиев Аслан Сұлтанұлы - заң ғылымдарының кандидаты, доцент, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының әкімшілік істер жөніндегі сот алқасының төрағасы, Астана қ., Қазақстан.

Диссертациялық жұмыста әкімшілік-құқықтық жауап берудің жол қозғалысы саласында ең көп кездесетін қылмыстарға назар аудара отырып,

осы салада әкімшілік құқық бұзушылықтар жасаған тұлғаларды әкімшілік жауапкершілікке тарту үдерісінде туындайтын өзекті мәселелер теориялық зерттелген. Зерттеу жол қозғалысы саласындағы құқық бұзушылықтар үшін әкімшілік-құқықтық жауапкершіліктің барлық тетіктерінің жекелеген құрылымдық элементтерін бөлумен және талдаумен байланысты материалдық және процесік аспектілердің кешенді үйлесімі негізінде жүргізілді. Қазақстан Республикасының қолданыстағы әкімшілік-деликтілік заңнамасы шеңберінде ұтымды, үйлестірілген нормативтік-құқықтық конструкцияларға қол жеткізуге бағытталған теориялық және практикалық сипаттағы қорытындылар жиынтығы, сондай-ақ тұтастай алғанда барлық әкімшілік жауапкершілік институтының тиімділігін арттыру үшін маңызы болуы мүмкін жекелеген теориялық-әдіснамалық ережелерді негіздеу зерттеудің нәтижесі болып отыр.

Осы зерттеудің өзектілігі Қазақстан Республикасында жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етудің тиімді жүйесін құрудың айқын әлеуметтік маңыздылығымен анықталады, оның шеңберінде жол қозғалысы саласында құқық бұзушылық жасаған тұлғаларды әкімшілік жауапкершілікке тарту неғұрлым айқын және динамикалық элементтердің бірі болып табылады. Жол қозғалысы саласындағы әрбір құқық бұзушылық үлкен немесе кіші әлеуметтік жанжалдың айқын көрінісі болып саналады, оның неғұрлым күрделі нысандары азаматтардың денсаулығына зиян келтіру, сондай-ақ айтарлықтай мүліктік залал келтіру жағдайлары болып табылады. Көптеген жағдайларда бұл жанжалды шешу әкімшілік-құқықтық юрисдикция саласына жатады, оны тиімді жүзеге асыру көбінесе белгілі бір жағдайды құқықтық шешуге ғана емес, сонымен қатар кейінгі бұзушылықтардың ықтимал фактілеріне, оның ішінде әлеуметтік қауіпті нысандарға қатысты қажетті алдыналу тетігін қалыптастыруға байланысты.

Қазақстан халқының басым бөлігіне жол жүрісі қауіпсіздігі факторының ерекше әлеуметтік маңыздылығы, құқық қорғау органдарының қызметін бағалау сияқты, статистикалық деректерді, оның ішінде өңірлік көрсеткіштердің динамикасын ескере отырып, тұрақты мониторингілеу және жаңарту қажеттілігін алдын ала айқындап берді. Мысалы, ҚР Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің «Жол-көлік оқиғалары туралы» № ЖКО-1 статистикалық есебі нысанында келтірілген деректерге сәйкес, 2015 жылдан бастап 2022 жылғы қарашаға дейінгі кезеңде ЖКО-да қаза тапқандар саны: 2015 жылы – 2453 адам; 2016 жылы – 2389; 2017 жылы – 2086; 2018 жылы – 2095; 2019 жылы – 2405; 2020 жылы – 1997; 2021 жылы – 2270; 2022 жылдың 10 айында – 2030 адам. Көрсетілген кезеңде ЖКО-да жарақат және зақым алғандар саны: 2015 жылы – 24055 адам; 2016 жылы – 23377; 2017 жылы – 22254; 2018 жылы – 20445; 2019 жылы – 22189; 2020 жылы – 17844; 2021 жылы – 18096; 2022 жылдың 10 айында – 15349 адам. Бұл ретте тиісті көрсеткіштердің динамикасы соңғы жылдары елеулі өзгерістерге ұшырады. Жиынтық аналитикалық материалдарға сәйкес, 2020 жылы, 2019 жылмен

салыстырғанда, кәмелетке толмағандар арасында зардап шеккендердің саны айтарлықтай азайды (4321 жағдайдан 3140 жағдайға дейін). Орташа алғанда, ЖКО-ның 86 % жүргізушілердің кінәсінен болды, оның 4,6 % жағдайында (яғни әрбір 20-шы ЖКО) жүргізушілер алкогольдік немесе есірткілік мас күйінде болған. Динамикалық бағалаулар бойынша 2021 жылы апат жағдайы 2020 жылмен салыстырғанда күрт нашарлады. Мәселен, 2021 жылдың алғашқы бес айында қорқынышты деректер байқалды: ЖКО жағдайларының саны 12,2%-ға өсті, ЖКО-да зардап шеккен кәмелетке толмаған адамдардың саны ЖКО-да зардап шеккен барлық адамдардың 15,8 % -ын құрап (+22%) қайтадан өсті. Тиісті пропорциялар 2021 жылдың аяғындағы бағалау қорытындысы бойынша да сақталды (ЖКО-да қаза тапқандар саны 11,96 %-ға, ал жарақат алғандар саны 8,22 %-ға өсті). 2022 жылдың 9 айындағы статистикалық деректерді талдау жолдардағы апаттылықтың және ЖКО-дан зардап шеккен адамдар санының өсуін қайта көрсетті: ЖКО санының өсуі 8,9 %-ды құрады, ал қаза тапқандар саны 2021 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда 21 %-ға өсті.

Диссертациялық зерттеуде қарастырылған сұрақтардың теориялық және практикалық маңызы зор.

Диссертациялар тақырыбының «Ғылым туралы» Заңның 18-бабының 3-тармағына және (немесе) мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастырған ғылымды дамыту бағыттарымен байланысы;

Диссертациялық зерттеудің тақырыбы Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы», Қазақстан Республикасы Президентінің 15 жылғы Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының» құқық қорғау және сот жүйесін дамыту бөлігінде Қазақстан Республикасының 2018 жылғы ақпандағы № 636 «Құқық қорғау және сот жүйелерін жетілдіру шеңберінде мемлекеттік даму бағдарламаларына» сәйкес келеді.

Диссертация нәтижелерін практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Диссертацияның ғылыми нәтижелерін пайдалану деңгейі жоғары: ҚР ІІМ Әкімшілік полиция комитетінің практикалық қызметіне, сондай-ақ ҚР ІІМ Ш. Қабылбаев атындағы Қостанай академиясының оқу процесіне ұсыныстар және Беларусь Республикасы ІІМ Академиясы.

Диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша 11 ғылыми еңбек жарияланды, оның ішінде 4 Комитет ұсынған басылымдарда; 1 - Scopus Q3 компаниясының деректер базасына кіретін Халықаралық ғылыми журналда; 6 халықаралық конференция материалдарында, оның ішінде 3 шетелдік конференция материалдарында).

2. **Джафаров Вусат Вадим оглының** диссертациясы тақырыбы: «6D030300-құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша «Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында қылмыстық іс жүргізу категориясы ретіндегі негізділік», (ғылыми кеңесшілер: Корякин Илья Петрович – заң ғылымдарының докторы, Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінің жалпы заң және арнайы пәндер кафедрасының профессоры, Қарағанды к., Қазақстан; Тукиев Аслан Сұлтанұлы - заң ғылымдарының кандидаты, доцент, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының судьясы, Астана к., Қазақстан).

Диссертациялық зерттеу сотқа дейінгі іс жүргізу барысында іс жүргізу шешімдерінің негізділігіне байланысты проблемалық мәселелерді қарастырады. Жүргізілген зерттеу нәтижесінде сотқа дейінгі іс жүргізуді нормативтік-құқықтық реттеуде жекелеген сәйкессіздіктер анықталды. Диссертация сотқа дейінгі іс жүргізу кезеңінде қылмыстық іс жүргізу заңнамасын одан әрі жетілдіруге және уәкілетті органдардың қылмыстық іс жүргізу қызметін оңтайландыруға бағытталған аталған проблемаларды шешудің негізделген жолдарын ұсынды.

Зерттеудің өзектілігі заңнамалық реформаның өсіп келе жатқан процесін анықтайды, жаңадан қабылданған нормаларды олардың жалпы функционалдық мақсатына сәйкестігі тұрғысынан үнемі талдау маңызды. Талдаудың осындай өлшемшарттарының бірі Қазақстан Республикасының қолданыстағы Қылмыстық-процестік кодексі нормаларының олардың негізділігі өлшемшарты тұрғысынан шешімдерді білдіру құралы болып табылу мүмкіндігі болып табылады. Айта кету керек, бұл көзқарас жалпы әлеуметтік және теориялық-құқықтық аспектілерге негізделген.

Мұндай тапсырыстың әлеуметтілігі заңнаманың оның тиімділік критерийлеріне сәйкес келу қажеттілігінен көрінеді. Бұл зерттеудің өзектілігінің теориялық және құқықтық аспектісі қазіргі ғылымдағы танымның герменевтикалық принциптерінің кеңеюімен, сондай-ақ диалектиканың көптеген ережелеріне, соның ішінде танымның біршама ескірген репрезентативті және жүйелі тәжірибелеріне негізделген даулардың күшеюімен байланысты. Осының нәтижесінде ғылыми танымның қазіргі әдіснамасында бүкіл посткеңестік кеңістікте де, Қазақстан Республикасының ғылымында да шындықты зерттеуге әртүрлі, жиі эклектикалық тәсілдер қалыптасады. Біздің еліміздегі қылмыстық іс жүргізу заңнамасын өзгертудің алғышарты болған ғылыми еңбектер зерттеу нәтижелері болып табылады.

Диссертациялық зерттеуде қарастырылған сұрақтардың теориялық және практикалық маңызы зор.

Диссертациялар тақырыбының «Ғылым туралы» Заңның 18-бабының 3-тармағына және (немесе) мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастырған ғылымды дамыту бағыттарымен байланысы;

Диссертациялық зерттеудің тақырыбы Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы», Қазақстан Республикасы Президентінің 15 жылғы Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының» құқық қорғау және сот жүйесін дамыту бөлігінде Қазақстан Республикасының 2018 жылғы ақпандағы № 636 «Құқық қорғау және сот жүйелерін жетілдіру шеңберінде мемлекеттік даму бағдарламаларына» сәйкес келеді.

Диссертация нәтижелерін практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Диссертацияның ғылыми нәтижелерін пайдалану деңгейі жоғары: Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігінің, Қарағанды облысының полиция департаментінің практикалық қызметіне ұсыныстар, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ІІМ Б.Б. ейсенов атындағы Қарағанды академиясының білім беру процесіне енгізілді.

Диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша **10 (Он)** ғылыми мақала жарияланды, оның ішінде: **3** Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған басылымдарда; **2** Ресей Федерациясы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Білім және ғылым саласындағы қадағалау жөніндегі Федералды қызметі ұсынған журналдарда ғылыми мақалалар; **2** Scopus Q2, Q3 компаниясының деректер базасына кіретін Халықаралық ғылыми журналда; **3** халықаралық конференция материалдарында, оның ішінде **1** халықаралық шетелдік конференция материалдарында).

3. Нұргүл Кәкенқызы Сейтжанованың «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға арналған «Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасындағы бағалау санаттары» тақырыбындағы диссертациясы. (Ғылыми кеңесшілер: Мұхтар Әуезова атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің мемлекеттік-құқықтық пәндер кафедрасының профессоры, заң ғылымдарының кандидаты, профессор Қызылов Мирлан Ахмедидұлы; ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы ҒЗИ орталығының бастығы, заң ғылымдарының кандидаты Евгений Викторович Пенчуков).

Диссертация - бұл теориялық негіздерді, заңнамалық регламенттеуді және қылмыстық заңнама нормаларында қамтылған бағалау категорияларын қолдану практикасын зерттеу. Жұмыстың авторы қылмыстық Заңнамадағы бағалау категорияларының құбылысы, олардың формалары мен түрлері, сондай-ақ нормативтік реттеу мәселелері туралы өз көзқарасын дәлелдеді және ұсынды. Диссертация бағалау категорияларын одан әрі дамытудың ықтимал бағыттарын анықтады және олардың заңнамалық регламенттелуін

жетілдіру туралы тиісті ұсыныстар тұжырымдады, сондай-ақ осы нормаларды қолдану бойынша ұсыныстар берді.

Таңдалған тақырыптың өзектілігі Қазақстан Республикасында белсенді сот-құқықтық реформаның жүргізілуіне, 2014 жылы жаңа қылмыстық заңнаманың қабылдануына, сондай-ақ оның одан әрі дамуына негізделеді. Мәселен, Қазақстан Республикасының құқықтық саясат тұжырымдамасында 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезең қылмыстық құқықты одан әрі жетілдіру «заңдардың сапасын арттырумен байланысты – конституциялық құқықтар мен бостандықтарды шектейтін заң заңдық дәлдік пен салдардың болжамды талаптарына сәйкес келуі тиіс, яғни оның нормалары жеткілікті айқындық дәрежесімен тұжырымдалуы және барлық сенімділікпен ажыратуға мүмкіндік беретін түсінікті критерийлерге негізделуі тиіс» деп бекітілді заң ережелерін ерікті түрде түсіндіру мүмкіндігін қоспағанда, заңсыздықтан заңды мінез-құлық. Тұжырымдамада 2030 жылға дейін бекітілген одан әрі құқықтық саясат жүргізіліп жатқан саясаттың, оның ішінде қылмыстық саланың құралы ретінде норма шығару процесін басымдықтардың бірі ретінде анықтады. 2014 жылы Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің қабылдануы кейбір қылмыстық құқық институттарының қалыптасқан көзқарастарын жаңаша қайта қарауға мәжбүр етті, сот төрелігін жүзеге асыру кезінде жеке тұлғаның құқықтарына кепілдік беретін жаңа құқықтық институттардың құрылуына әкелді.

Біздің еліміздегі қылмыстық заңнаманы өзгертудің алғышарты болған ғылыми еңбектер зерттеу нәтижелері болып табылады

Диссертациялық зерттеуде қарастырылған сұрақтардың теориялық және практикалық маңызы зор.

Диссертациялар тақырыбының «Ғылым туралы» Заңның 18-бабының 3-тармағына және (немесе) мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастырған ғылымды дамыту бағыттарымен байланысы;

Диссертациялық зерттеудің тақырыбы Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы», Қазақстан Республикасы Президентінің 15 жылғы Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының» құқық қорғау және сот жүйесін дамыту бөлігінде Қазақстан Республикасының 2018 жылғы ақпандағы № 636 «Құқық қорғау және сот жүйелерін жетілдіру шеңберінде мемлекеттік даму бағдарламаларына» сәйкес келеді.

Диссертация нәтижелерін практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Диссертацияның ғылыми нәтижелерін пайдалану деңгейі жоғары:

Диссертация нәтижелері Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының, ҚР ИМ Тергеу департаментінің практикалық қызметіне енгізілді, сондай-ақ

ҚР ПМ Б. Бейсеноватындағы Қарағанды академиясының білім беру процесіне енгізілді.

Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері **11 (он бір)** ғылыми мақалаларда, оның ішінде **6** Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған басылымдарда баяндалған; **2** Scopus Q3 компаниясының деректер базасына кіретін Халықаралық ғылыми журналда; **3** халықаралық конференция материалдарында, оның ішінде **1** халықаралық шетелдік конференция материалдарында.

4. Бекболатов Аслан Кузьманұлының «Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша қылмыстық құқық бұзушылықтарды сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүйелендірудің қылмыстық-процестік және криминалистикалық аспектілері» тақырыбындағы «6D030300 – «Құқық қорғау қызметі» докторантурасының білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға арналған диссертациясы. (Ғылыми кеңесшілер: Қазақстан Республикасы ПМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының кәсіптік даярлау факультетінің бастығы, полиция полковнигі, заң ғылымдарының кандидаты, доцент Жакулин Асылбек Бейсембекұлы; ҚР ПМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы ҒЗИ орталығының бастығы, заң ғылымдарының кандидаты Евгений Викторович Пенчуков).

Диссертациялық жұмыс қылмыстық іс жүргізу және сот-медициналық аспектідегі сотқа дейінгі тергеу жүйесін түбегейлі, жан-жақты зерттеу болып табылады. Сотқа дейінгі тергеуді жүйелеудің екі деңгейлі моделі негізделген. Қылмыстық іс жүргізу аспектісінде Қазақстан Республикасының 2014 жылғы жаңартылған қылмыстық іс жүргізу заңнамасы бойынша сотқа дейінгі тергеп-тексерудің жүйелік және құрылымдық элементтері айқындалған және ғылыми негізделген. Олардың түсініктері, заңды маңызды белгілері, мазмұны, шектері, міндеттері мен функциялары анықталған. Криминалистикалық аспектіде сотқа дейінгі тергеуді жүйелеу туралы ғылыми көзқарастарға кең талдау жасалды, оны криминалистика ғылымының бөлімі ретінде криминалистикалық Әдістеменің басталуынан бастап кезеңдерге бөлді. Криминалистикалық әдістеме тұрғысынан сотқа дейінгі тергеуді жүйелеудің екі деңгейлі авторлық моделі ғылыми негізделген. Тергеудің жүйелік элементтерінің ұғымдары, олардың белгілері, мазмұны, шектері, міндеттері мен функциялары анықталды. Сондай-ақ қылмыстық құқық бұзушылықтарды сотқа дейінгі тергеп-тексерудің Қылмыстық-процестік және криминалистикалық жүйелерінің өзара байланысы мен өзара тәуелділігі айқындалған және ғылыми негізделген.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. «Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесін дамытудың қазіргі кезеңінде азаматтың өмірдің барлық салаларында заңның үстемдігін, жеке тұлға мен мемлекеттің өзара жауапкершілігін қамтамасыз ететін құқықтар мен бостандықтарды тиімді

іске асыруға бағытталған мемлекеттің құқықтық негіздерін жетілдіру негізгі басымдықтар болып табылады». Бұл дефиниция Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының «азаматтардың мүдделерін қорғаудағы әділ және тиімді мемлекет» төртінші жалпыұлттық басымдығының мәнін айқындайды. Осы бағдарларды ескере отырып құқықтық тәртіп жүйесін дамытуда демократиялық стандарттардың рөлі едәуір артады және қылмыстық сот ісін жүргізу саласындағы адам құқықтарының үстемдігі. Қылмыстық сот ісін жүргізудің объективтілігін, ашықтығын, жылдамдығын және жоғары құқықтық сапасын қамтамасыз ететін неғұрлым жетілдірілген реттеу тетіктері талап етіледі.

Қылмыстық процестің сотқа дейінгі бөлігі Елеулі трансформацияға ұшырады, оның шеңберінде қылмыстық іс қозғау сатысы алынып тасталды, жасырын тергеу әрекеттері институты енгізілді, сотқа дейінгі тергеудің жана нысаны «хаттамалық нысан» (қылмыстық теріс қылық институтының қылмыстық әділет саласына енгізілуіне байланысты) және сотқа дейінгі іс жүргізудің ерекше түрлері (қылмыстық іс қозғалған істер бойынша бұйрықтық іс жүргізу және іс жүргізу) енгізілді іс жүргізу келісімі), сондай-ақ бірқатар басқа романдар.

Зерттеу нәтижелері біздің еліміздегі қылмыстық заңнаманы өзгертудің алғышарттары болған ғылыми еңбектер болып табылады.

Диссертациялық зерттеуде қарастырылған сұрақтардың теориялық және практикалық маңызы зор.

Диссертациялар тақырыбының «Ғылым туралы» Заңның 18-бабының 3-тармағына және (немесе) мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастырған ғылымды дамыту бағыттарымен байланысы;

Диссертациялық зерттеудің тақырыбы Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы», Қазақстан Республикасы Президентінің 15 жылғы Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының» құқық қорғау және сот жүйесін дамыту бөлігінде Қазақстан Республикасының 2018 жылғы ақпандағы № 636 «Құқық қорғау және сот жүйелерін жетілдіру шеңберінде мемлекеттік даму бағдарламаларына» сәйкес келеді.

Диссертация нәтижелерін практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау.

Диссертацияның ғылыми нәтижелерін пайдалану деңгейі жоғары:

Диссертация нәтижелері Қазақстан Республикасы ІІМ Тергеу департаментінің, Қарағанды облысы ПД-нің практикалық қызметіне, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ІІМ Б. Бейсеноватындағы Қарағанды академиясының оқу процесіне енгізілді.

Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері **11 (он бір)** ғылыми мақалаларда, оның ішінде **3** – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары

білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынатын басылымдарда; 1-Scopus Q3 компаниясының деректер базасына кіретін Халықаралық ғылыми журналда; 5 халықаралық конференция материалдарында, оның ішінде 2 шетелдік конференция материалдарында.

5. Ресми рецензенттердің жұмысын талдау (сапасыз шолулардың мысалдарымен).

Диссертациялық зерттеулер бойынша ресми рецензенттер ретінде:

1) Е. М. Хакимовтың диссертациясы бойынша

1. Ергали Ошпанбайұлы Тузельбаев - Халықаралық Ақпараттандыру Академиясының академигі, заң ғылымдарының докторы, профессор, Алматы қ., Қазақстан.

2. Омаров Ибрагим Алиаскарович-заң ғылымдарының кандидаты, профессор, Орталық Қазақстан Академиясының Жария құқық кафедрасының профессоры, Қарағанды қ., Қазақстан.

2) В. В. Джафаровтың диссертациясы бойынша

1. Әубәкірова Анна Александровна - заң ғылымдарының докторы, профессор, Санкт-Петербург кәсіподақтар гуманитарлық университетінің Алматы филиалының директоры, Алматы қ., Қазақстан.

2. Жәміева Роза Муслимовна - заң ғылымдарының кандидаты, доцент, Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің қылмыстық құқық, қылмыстық процесс және криминалистика кафедрасының профессоры, Қарағанды қ., Қазақстан.

3) Н.К.Сейтжанованың диссертациясы бойынша

1. Жүнісов Бақтыбай Жолжақсынұлы-заң ғылымдарының докторы, профессор, Орталық Қазақстан академиясының ректоры, Қарағанды қ., Қазақстан.

2. Возняк Оксана Александровна-заң ғылымдарының кандидаты, «М. С. Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ Университеті» АҚ қылмыстық сот төрелігі департаментінің профессоры, Астана қ., Қазақстан.

4) А. К. Бекболатовтың диссертациясы бойынша

1. Кан Александр Герасимович - заң ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Қазақстан Республикасы ПМ Мақан Есболатов атындағы Алматы академиясының ғылыми - зерттеу орталығының бастығы, Алматы қ., Қазақстан.

2. Аренова Лейла Климентьевна - заң ғылымдарының кандидаты, доцент, Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінің экономикалық қатынастарды құқықтық реттеу кафедрасының профессоры, Қарағанды қ., Қазақстан.

Ұсынылған барлық шолуларда диссертациялық зерттеу тақырыбының өзектілігі егжей-тегжейлі ашылады, ізденуші алған ғылыми нәтижелер көрсетіледі, әрбір ғылыми нәтиженің негізділігі мен сенімділігі, олардың жаңашылдық дәрежесі көрсетіледі, зерттеу нәтижелерінің теориялық және практикалық маңыздылығы, ескертулер мен ұсыныстар көрсетіледі.

Жоғарыда аталған ғалымдар (рецензенттер) ұсынған рецензияларды талдау олардың құрылымы мен мазмұны бойынша олар ҚР ҰҚМ ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитетінің талаптарына толық сәйкес келеді деген қорытындыға келді.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар.

Бұл ретте бұрын біз докторантураның білім беру бағдарламаларын іске асырудың тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жібердік, онда мынадай шешімдер қамтылды:

1) «8D12301 - Құқық қорғау қызметі» білім беру бағдарламасы бойынша білім алушылар үшін Scopus және WOS базасының журналдарында жариялау талаптарын алып тастау туралы Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған басылымдардағы жарияланымдарға ауыстыра отырып, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің алдына өтініш жасауға құқылы.

7. Кадрларды даярлау бағыттары бөлінісінде философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежелерін алуға арналған диссертациялар саны:

Диссертациялық Кеңес
төрағасының орынбасары
З. Ғ. К., доцент
«05» 01 2024 ж.

О. Т. Сейтжанов

Диссертациялық Кеңестің
ғылыми хатшысы
З. Ғ. К., қауымдастырылған профессор

Г. Ж. Мұхамадиева